

Max Weber Társadalomkutató Központ, Kolozsvár
Centrul de Cercetări Sociale Max Weber Cluj-Napoca
RO-400 015 Cluj/Kolozsvár, Tipografiei 12, tel/fax: 0264-590974

Csata Zsombor – Kiss Dénes – Kiss Tamás
Tudományos segédmunkatárs: Ramona Raț
Nagyenyed 2004. Politikai helyzetjelentés.

- Az adatfelvétel időpontja: 2004 április 19-26.
- Célpopuláció: a „közigazgatási” Nagyenyed (*Nagyenyed, Felenyed, Csombord, Marosgombás, Alsóorbó, Felsőorbó, Középorbó, Muzsnaháza, Kisapahida és Enyedszentkirály*) választásra jogosult (18 év fölötti) állandó lakosságága.
- Mintanagyság: 868.
- Mintavétel típusa: rétegzett, véletlenszerű mintavétel.
- Rétegezési szempontunk a választókörzet volt. Minden választókörzetből a választókorú lakosok tényleges arányának megfelelő megkérdezett választottunk ki (a Nagyenyedhez tartozó falvak egyben külön választókerületet alkotnak). A választókörzeteken belül utcákat választottunk ki. Ezekben a kérdező-biztosoknak megadott lépték szerint kellett háztartásokat kiválasztaniuk.
- A háztartásokon belül a kérdezettek nem és életkor szerint rögzített kvótalap segítségével kellett kiválasztani.
- A minta kialakításában felhasználtuk a 2000. évi választói névjegyzéket.
- Eredményeink 95 százalékos valószínűséggel, $\pm 3,43$ százalékos hibahatárral érvényesek.

I. Alapmegoszlások:

1. táblázat. A minta megoszlása településenként

	Esetszám	Százalék
Nagyenyed (Aiud)	728	83.9%
Csombord (Ciumbrud)	42	4.8%
Marosgombás (Gâmbaş)	19	2.1%
Alsógorbó (Gârbova de Jos)	17	1.9%
Felsőgorbó (Gârbova de Sus)	11	1.2%
Középgorbó (Gârbovița)	5	0.7%
Muzsnaháza (Măgina)	22	2.5%
Enyedszentkirály (Sâncrai)	24	2.9%
Összesen	868	100%

2. táblázat. A minta megoszlása nemzetiség szerint

	2004: Minta		2002: Népszámlálás	
	Esetszám	Százalék	Abszolút szám	Százalék
Román	687	79.1%	22596	78.1%
Magyar	156	17.9%	4787	16.5%
Német	2	0.2%	44	0.2%
Cigány	20	2.3%	1464	5.1%
NV	3	0.1%	0	0.0%
Összesen	868		28934	

- A mintában a 2002-es népszámlálási adatokhoz viszonyítva úgy a magyar, mind a román nemzetiség felülreprezentált, a cigányság rovására. Az összehasonlításnál azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy a két adat nem egyenemű: a minta a 18 év felettiekre vonatkozik, míg a népszámlálási adatok a teljes népességre. A cigányságon belül a 18 év alattiak az átlaghoz képest felülreprezentáltak, míg a magyar népesség az átlagnál előregedettebb. Ezt beszámítva kijelenthetjük, hogy mintánk sikeresen „belőtte” az nagyenyedi népesség etnikai megoszlását.

- A mintába került 687 román nemzetiségű kérdezett válasza külön is elemezhető. Ez esetben mérésünk hibahatára $\pm 3,84$ százalékosra nő, az eredeti $\pm 3,43$ százalékoshoz képest. Elemzésünkben a teljes minta helyett nem a románok, hanem a „nem magyarok” válaszait fogjuk felhasználni. A „nem magyar” népesség 710-es esetszámmal szerepel a mintánkban, esetükben a hibahatár $\pm 3,74\%$.

**3. táblázat. Etnikai térszerkezet (1). Etnikailag homogén és heterogén házasságok
(N=549, a házasságban élő válaszadók)**

kérdetett/ házastárs	Román	Magyar	Német	Cigány	Más
Román esetszám	407	24	-	1	2
%	93.7%	5.5%	-	0.2%	0.4%
Magyar esetszám	16	84	1	-	-
%	15.6%	82.3%	0.9%		
Német esetszám	-	-	1	-	-
%			100%		
Cigány esetszám	2	-	1	8	-
%	18.1%		9.2%	72.7%	

- A házasságban élő válaszadók (549 személy) 91 százaléka él etnikailag homogén házasságban. Ez a településen belül kisebb arányt képviselő magyarok esetében 82,3 míg a többségi románság esetében 93,7 százalék. A vegyes házasságban élők aránya ennek megfelelően 9 százalék, ami a magyarokra vetítve 15,6, míg a románokra 6,2 százalékot jelent.

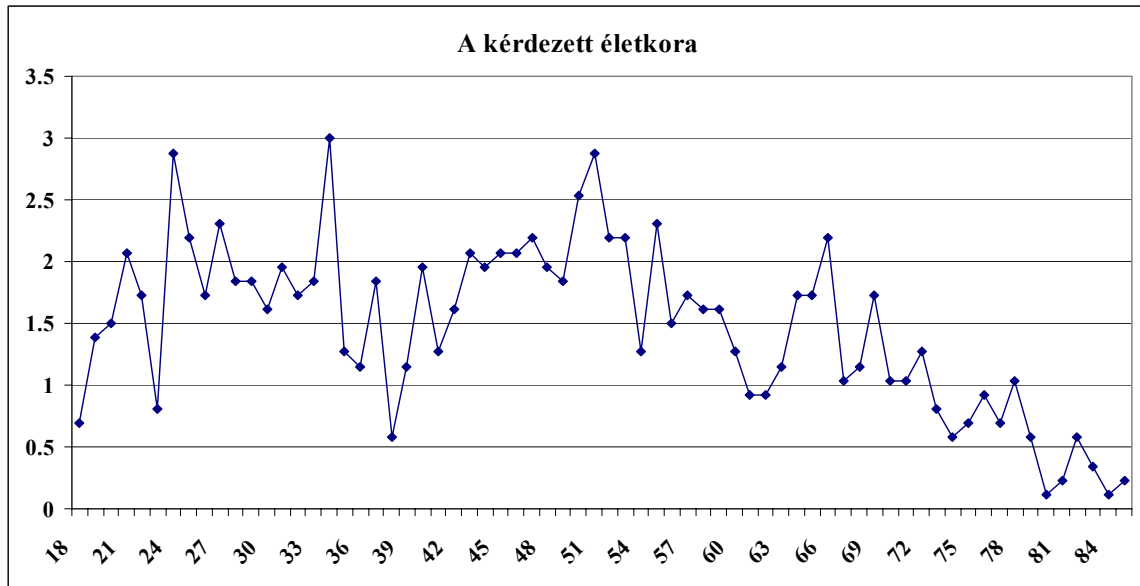
**4. táblázat. Etnikai térszerkezet (2). A származási család homogenitása/heterogenitása
a kérdezett nemzetisége szerint**

Kérdezett nemzetisége/ a származási család	homogén	heterogén
Román	94,8%	5,2%
Magyar	90,4%	9,6%
Összesen	93,8%	6,2%

- A kérdezettek 6,2 százaléka származik vegyes családból (vagyis vagy édesapja, vagy édesanyja nemzetisége nem egyezik meg azzal, amit a kérdés során önmagára nézve bevallott). A magyarok esetében ez az arány 9,6 százalék.

- Ha a két etnikai térszerkezetre vonatkozó változót összegezzük, akkor azt kapjuk, hogy a kérdezettek 10 százaléka származik etnikailag heterogén családból, vagy él jelenleg ilyenben. Ez az arány a magyarok esetében 18, a románok esetében 8 százalék.

1. ábra

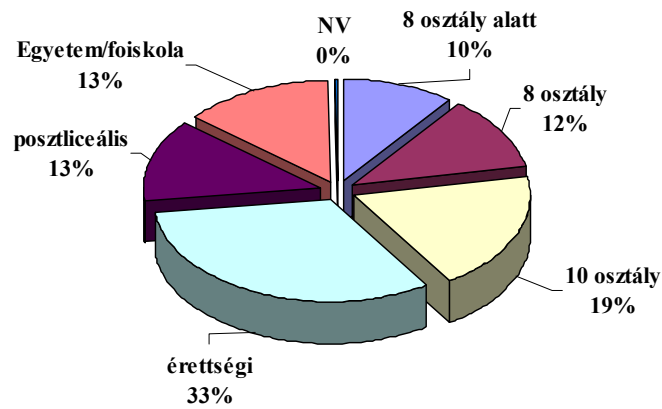

5. táblázat. A minta megoszlása korcsoportonként

18-25	13.2%
26-35	19.1%
36-45	15.6%
46-55	21.4%
56-65	14.1%
66-	16.3%

2. ábra

A kérdezett iskolai végzettsége

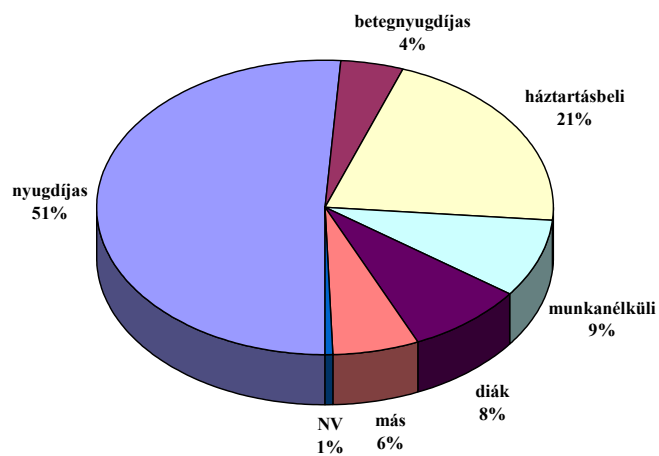

6. táblázat. Jelenleg dolgozik-e?

Igen	42.6%
Nem	56.9%
NV	0.5%

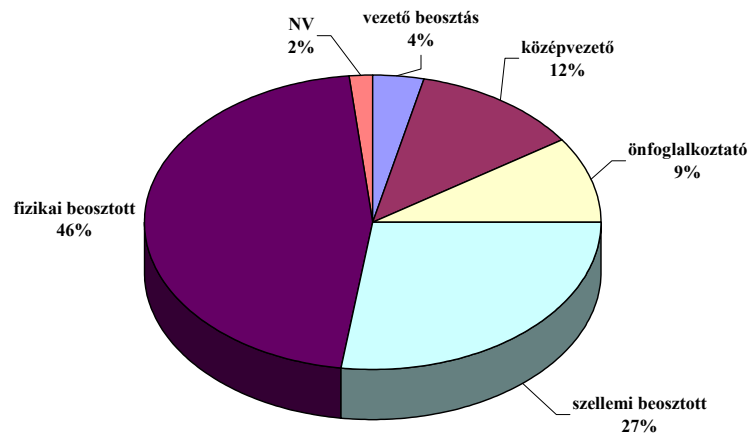
3. ábra

A munkahellyel nem rendelkezők státusza (N=494)

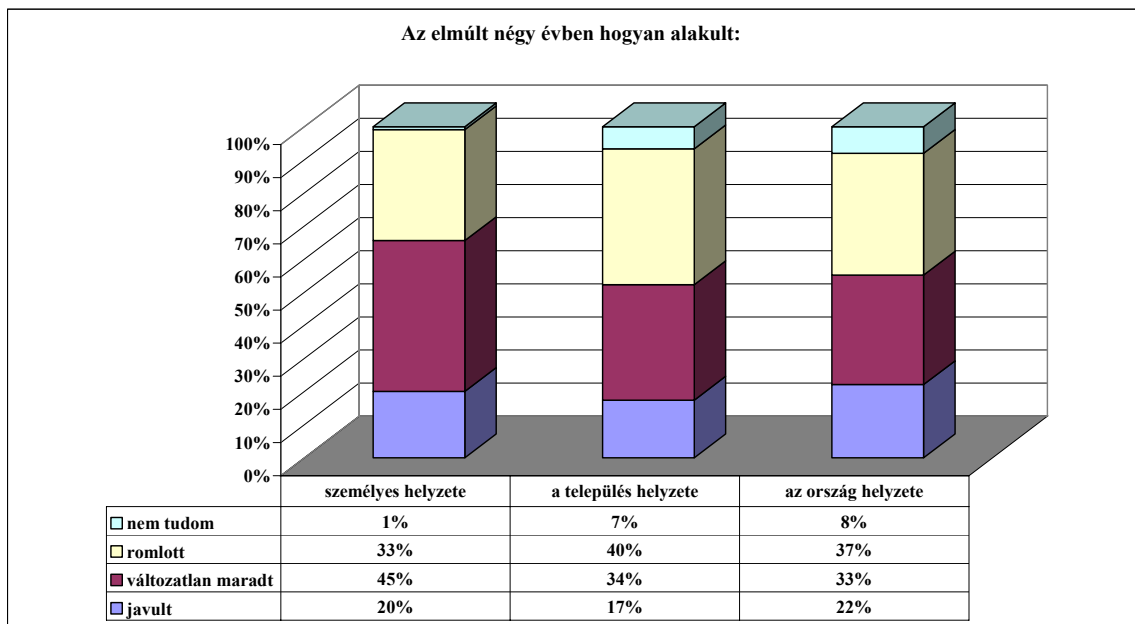
4. ábra

A munkahelyel rendelkezők beosztása (N=366)

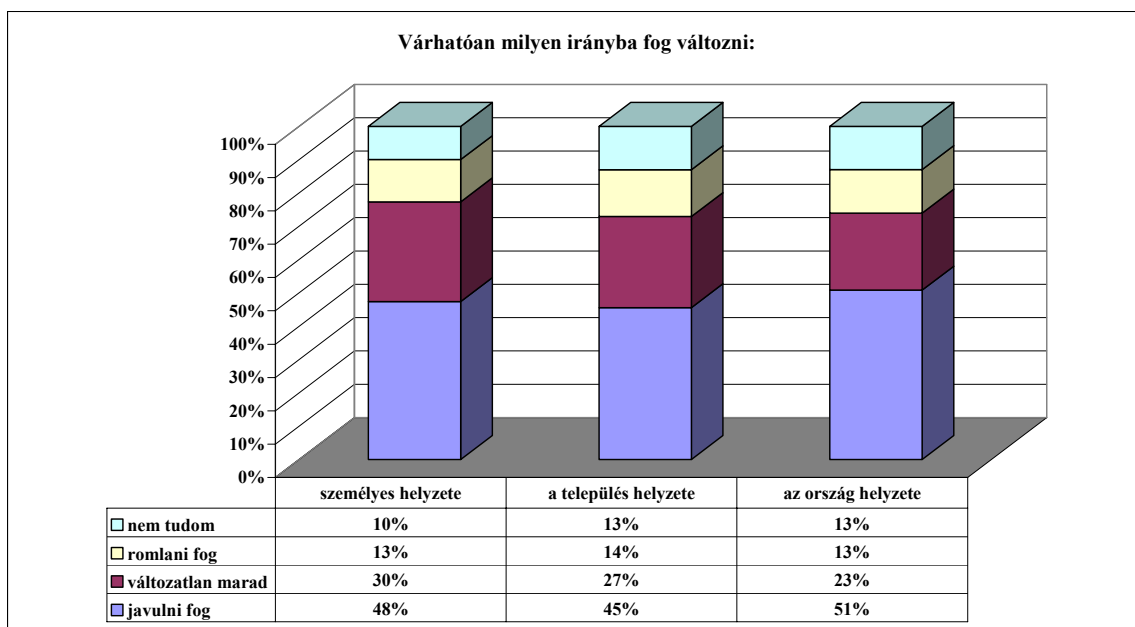

II. Általános közérzet

5. ábra

6. ábra

- Megfigyelhető, hogy a nagyenyedi választópolgárok a „dolgok” kedvezőbb alakulását várják a jövőben, mint amit az elmúlt négy évben érzékeltek. Az optimizmus általános, kiterjed a személyes, a város és az ország gazdasági helyzetére.

III. Szavazói magatartás

III.1 Önkormányzati választások

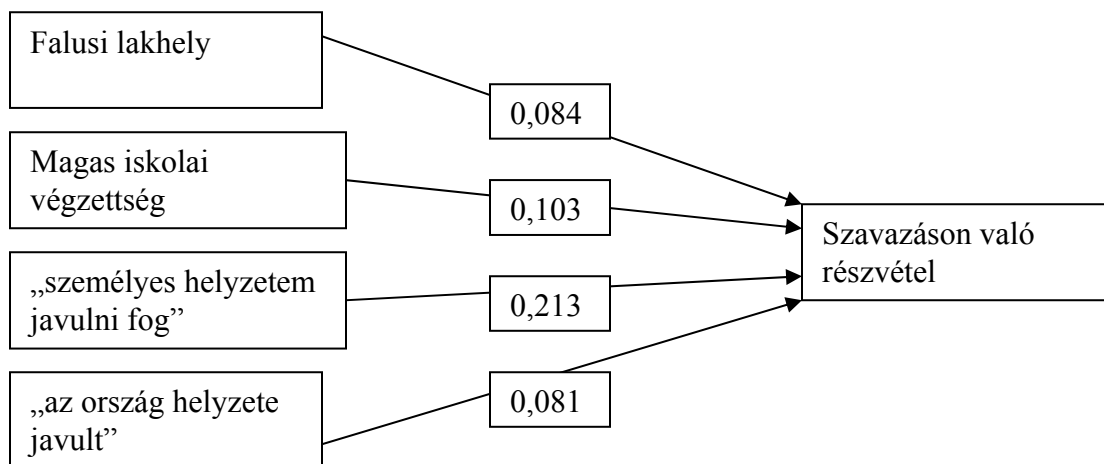
7. táblázat. Ha jövő vasárnap önkormányzati választásokat tartanának Ön elmenne-e szavazni?

	Teljes minta (N=868)	Nem magyar almintá (N=710)	Magyarok (N=156)
Biztosan igen	70.8%	70.9%	70.5%
Valószínűleg igen	11.8%	11.8%	12.1%
Valószínűleg nem	4.5%	4.9%	2.5%
Biztosan nem	10.8%	10.0%	14.1%
Nem tudom	1.8%	2.1%	0.6%
NV	0.3%	0.3%	-

- Nagyenyeden a helyhatósági választásokon való részvételi szándék meglehetősen magas. A választók mintegy 83 százaléka járulna (biztosan vagy valószínűleg) az urnákhoz.

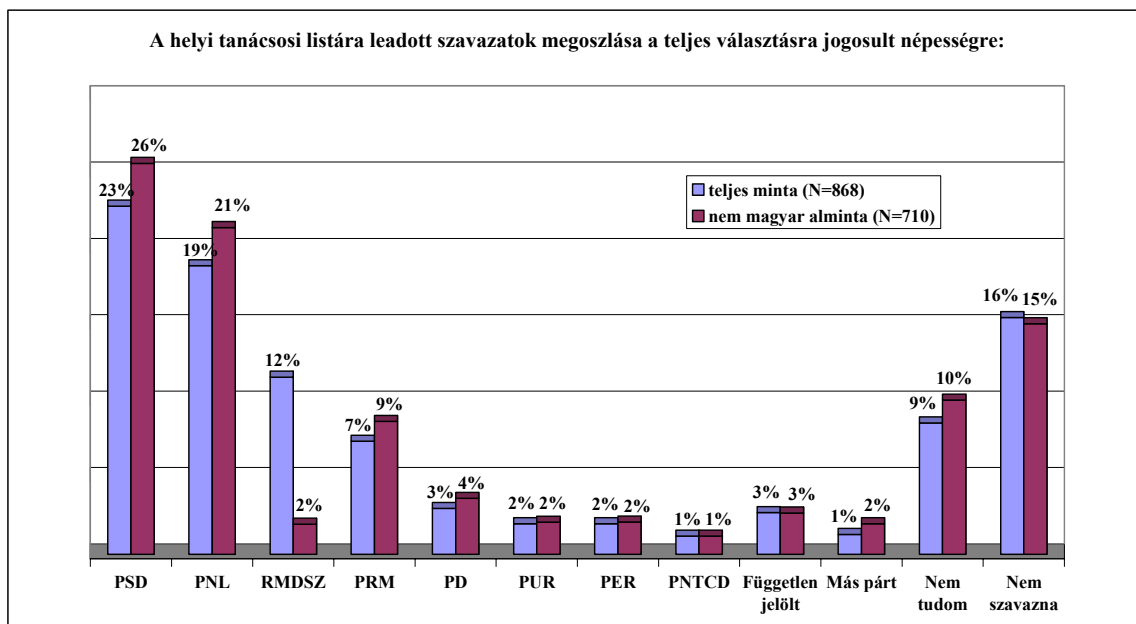
- *A választásokon való részvétel tekintetében nem találtunk szignifikáns nemzetiségek szerinti eltérést*

7. ábra. A szavazáson való részvételt befolyásoló tényezők

- A választáson való részvételi szándékot befolyásoló tényezőket regressziós modell segítségével vizsgáltuk.
- Az alapváltozók közül a közigazgatási egységen belüli lakhely és az iskolai végzettség befolyásolta a választáson való részvételi szándékot. A választásokon való részvételi szándék az Enyedhez tartozó falvak esetében magasabb, mint magában a városban. A részvételi szándék az iskolázottsággal emelkedik.
- A részvételi szándékot az alapváltozókhoz képest erősebben befolyásolja az általános közérzet. Azok mennének el nagyobb eséllyel szavazni, akik saját anyagi helyzetük jövőbeni alakulását tekintve bizakodóak, illetve akik úgy gondolják, hogy az elmúlt négy évben az ország helyzete javult.

8. ábra

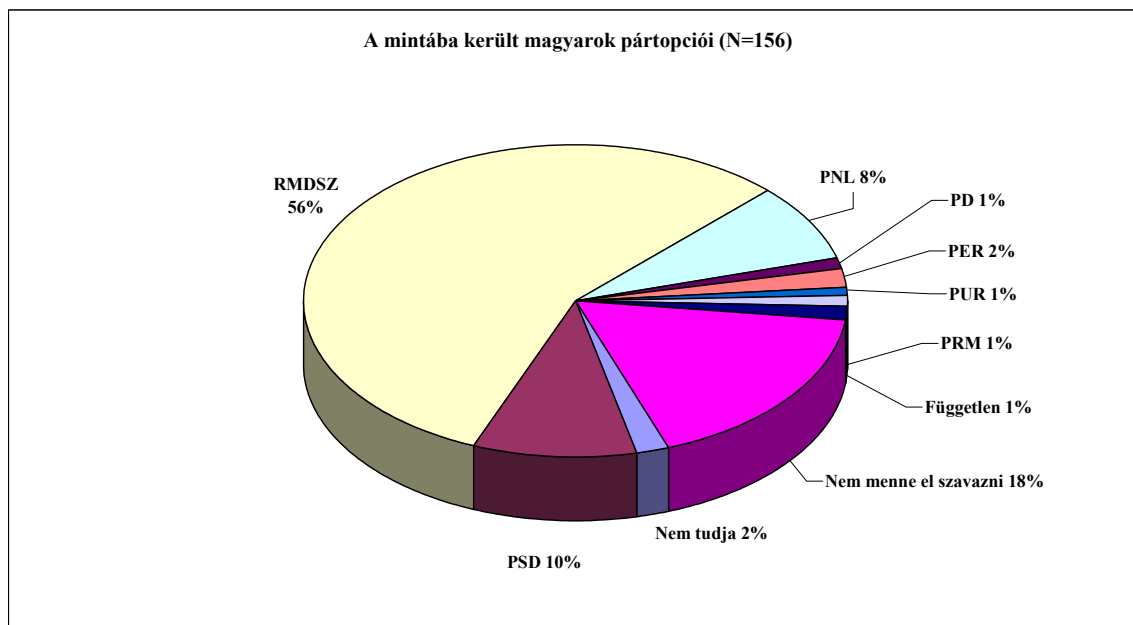
- A helyi tanácsok listáját tekintve a megkérdezettek 23 százaléka a PSD-re, 19 százaléka pedig a PNL-re voksolna. A nem magyar almlinta esetében ezek az arányok 26, illetve 21 százalékra módosulnak. Tekintve az igen kismértékű különbséget, valamint a pártopcióval nem rendelkezők viszonylag magas számát a PSD 4 százalékos előnyét nem tartjuk perdöntőnek. Leginkább úgy fogalmazhatunk, hogy a két pár „fej-fej mellett” halad.

8. táblázat. A helyi tanácsosi listára vonatkozó pártopciók megoszlása a (biztos és valószínű szavazók körében)

	(biztos és valószínű szavazók (N=707))	Nem magyar szavazók (N=578)
PSD	27.5%	30.8%
PNL	23.1%	26.2%
RMDSZ	14.2%	2.4%
PRM	9.0%	10.7%
PD	3.9%	4.4%
PUR	2.5%	2.9%
PER	2.5%	2.5%
PNTCD	1.1%	1.4%
Független	3.2%	3.4%
más párt	1.8%	2.1%
Nem tudja	11.2%	13.2%

- A biztos és valószínű választókra vonatkoztatva, a PSD és PNL elsőbbsége mellett elmondhatjuk, hogy eredményeink szerint négy párt a PSD, a PNL, az RMDSZ és a PRM éri el a bejutáshoz szükséges 5 százalékot. A PD helyzete meglehetősen bizonytalan.

9. ábra

- Az enyedi választókra kialakított minta nem teszi lehetővé a magyar szavazók külön elemzését, ezért a fenti ábrán látható megoszlásokat csupán jelzésértékűnek tekinthetjük

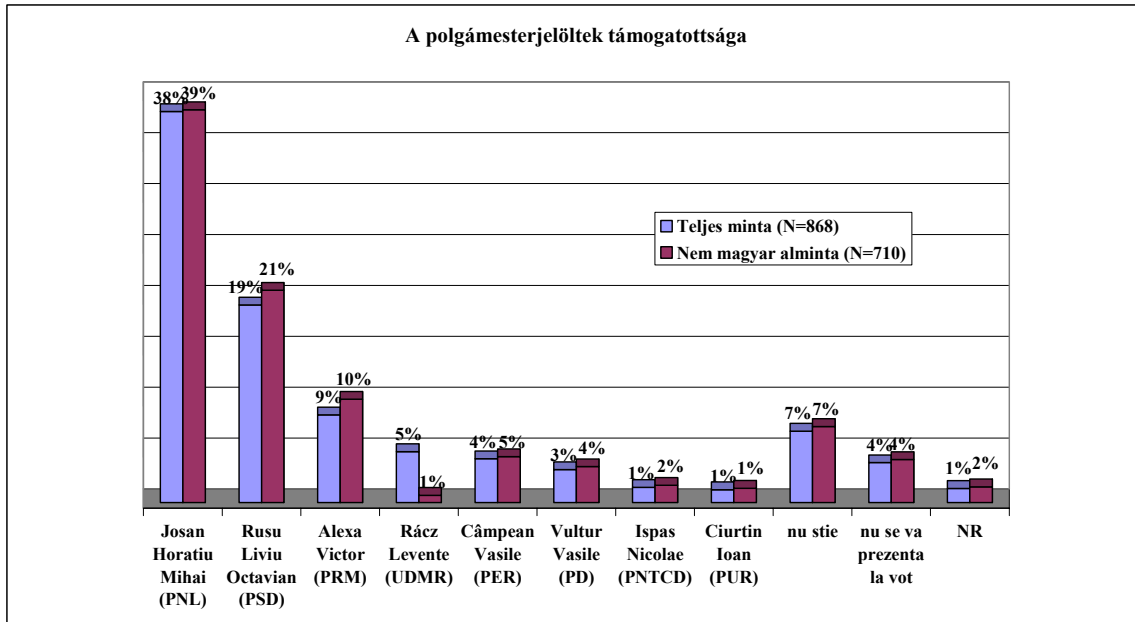
- A mintába került magyarok 56 százaléka voksolna az RMDSZ-re, míg 23 százalékuk valamilyen román pártra. A szavazni szándékozó bizonytalanok aránya alacsonyabb, mint a román választók körében. A (biztos és valószínű) szavazókra kivetítve az RMDSZ a voksok 2/3-át (67,4%) gyűjtheti be.

9. táblázat. Véleménye szerint ki lenne a legmegfelelőbb jelölt a polgármesteri tisztség betöltésére? (nyílt kérdés)

	Említések száma	az érvényes válaszok százalékában	a teljes minta százalékában
Josan Horatiu Mihai	299	49.0%	34.4%
<i>Actualul</i>	13	2.1%	1.5%
	312	51.1%	35.9%
Rusu Liviu Octavian	157	25.7%	18.1%
Alexa Victor	52	8.5%	6.0%
Ráczi Levente	27	4.4%	3.1%
Vultur Vasile	20	3.3%	2.3%
Câmpeanu Vasile	13	2.1%	1.5%
Ciurtin Ioan	9	1.5%	1.0%
Ispas Nicolae	9	1.5%	1.0%
Crișan Vasile	3	0.5%	0.3%
Bocsa Dumitru	1 -		-
Coble Csaba	1 -		-
Dorel Lazar	1 -		-
Fari Ilona	1 -		-
Lacatus Eugen	1 -		-
Oliviu Socaciu	1 -		-
Popa Mircea	1 -		-
Vlad Țepeș	1 -		-
Érvényes válaszok száma	610		

- Erre vonatkozó kérdésünkre meglehetősen sok (610) válaszadó nevezett meg „legalkalmasabb jelöltet”. Az érvényes válaszok 51 százalékában Josan Horatiu Mihai, jelenlegi polgármestert nevezték meg. A válaszolók 1/4-e említette Rusu Liviu Octavian

10. ábra

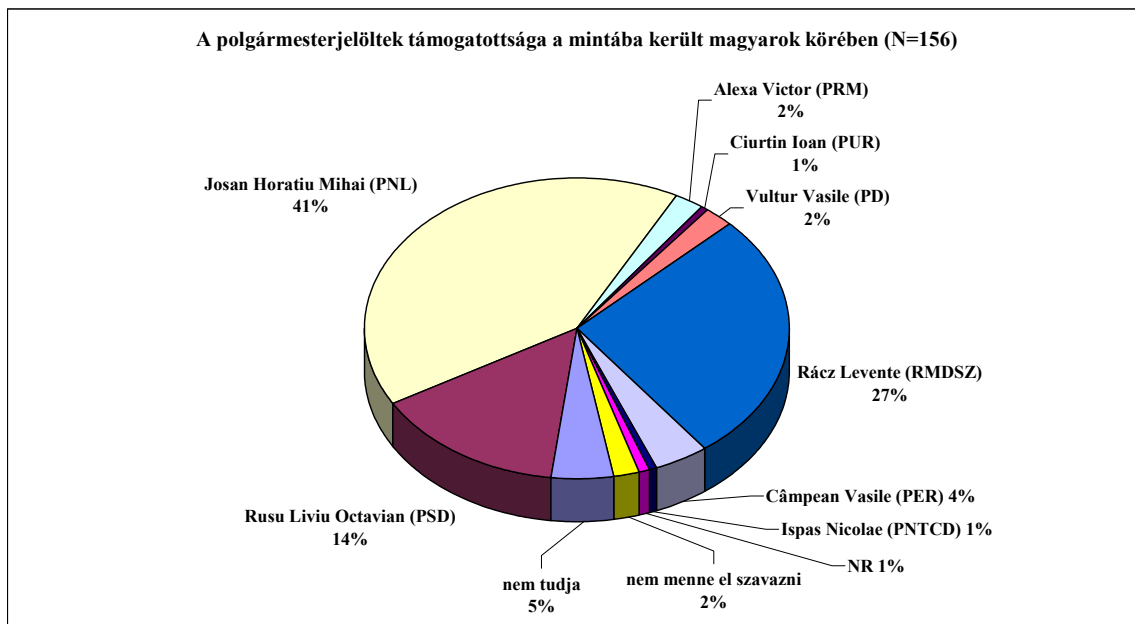

10. táblázat. A polgármesterjelöltek támogatottsága a biztos és valószínű szavazók körében.

	(Biztos és valószínű szavazók (N=718))	Nem magyar szavazók (N=558)
Josan Horatiu Mihai (PNL)	42.6%	42.8%
Rusu Liviu Octavian (PSD)	22.5%	24.0%
Alexa Victor (PRM)	9.5%	11.2%
Rácz Levente (UDMR)	5.7%	0.7%
Câmpean Vasile (PER)	4.8%	4.8%
Vultur Vasile (PD)	3.6%	3.9%
Ispas Nicolae (PNTCD)	1.5%	1.7%
Ciurtin Ioan (PUR)	1.5%	1.7%
nem tudja/NV	8.3%	9.2%

- A zárt kérdés is megerősíti, amit a nyílt kérdés alapján már sejtettünk. A PNL jelöltje Josan Horatiu Mihai toronymagasan vezet, bár adataink alapján az első fordulónan önjelöltje nem lenne polgármester. Rusu Liviu Octavian valamivel több mint feleannyi szavazatra számíthat az első körben, mint Josan, ha az általunk felsorolt jelöltek indulnak. A nyílt kérdés alapján azt is elmondhatjuk, hogy Josan a biztos támogatók tekintetében még jobban áll, mint azt a fenti táblázat sugallja.

11. ábra

- A mintába került magyarokkal kapcsolatban ismét el kell mondanunk, hogy kis esetszámuk miatt nem reprezentálják az enyedi magyarságot. Ezzel együtt is jelzésértékű azonban, hogy többségük nem az RMDSZ polgármesterjelöltjét támogatná. Josan Horatiu Mihai a magyar szavazatok 40 százalékát is megszerezné, ami a nem magyar szavazókéhoz hasonló arány. Rác Levente támogatottsága alig több, mint a kérdezettek 1/4-e. Ez a teljes mintára vetítve csupán 5-6 százalékos eredményhez elég.

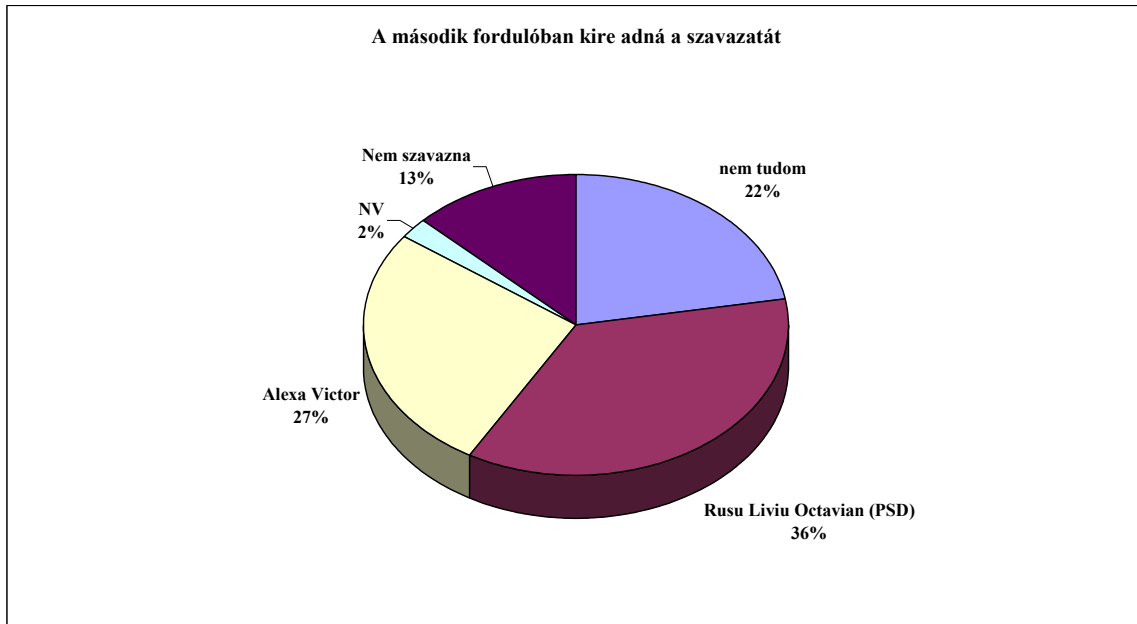
11. táblázat. A második fordulóban kire adná a szavazatát (Rusu-Josan)

	Teljes minta (N=868)	Nem magyar alminta (N=710)	Mintába került magyarok (N=156)
Rusu Liviu Octavian (PSD)	27.2%	28.9%	19.4%
Josan Horatiu Mihai (PNL)	52.4%	50.6%	61.0%
nem tudom	10.0%	9.3%	12.7%
NV	1.7%	1.7%	1.3%
Nem szavazna	8.6%	9.3%	5.3%

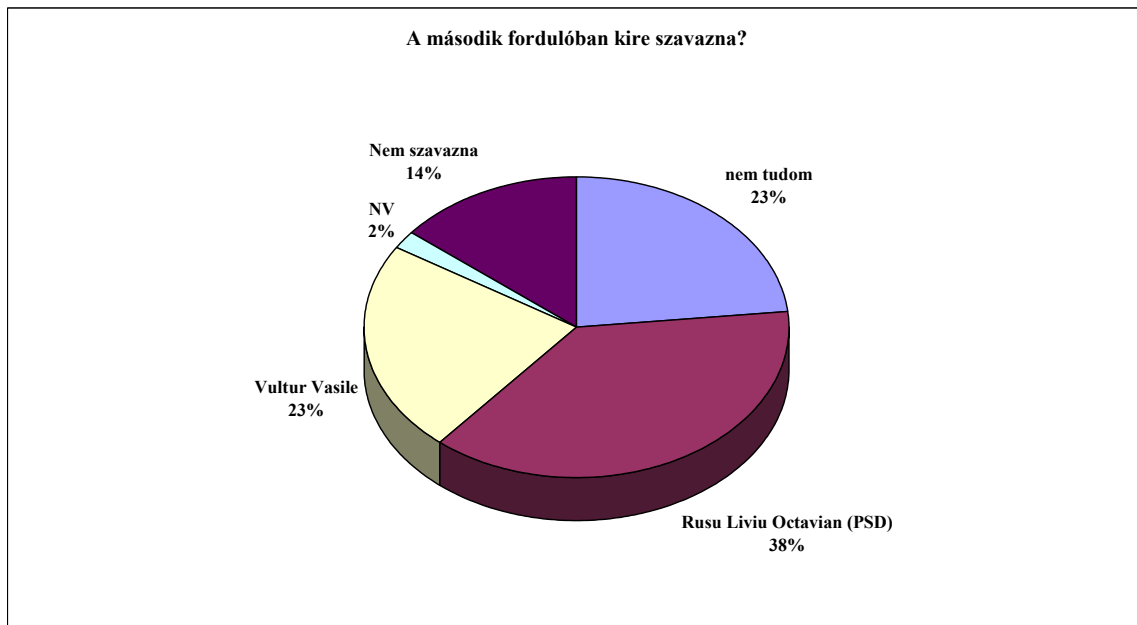
- A két jelölt közül, akik a jelenlegi állás szerint a második fordulóra kerülnének Josan magabiztosan legyőzné Rusut. A mintába került magyarok a teljes mintánál nagyobb arányban szavaznának Josanra.

- Rusunak a „Nagyromániás” Alexa-val, illetve a PD-s Vultur-ral szemben sincs megnyugtató előnye. (Tegyük hozzá ezek elég valószínűtlen szituációknak tűnnek):

12. ábra

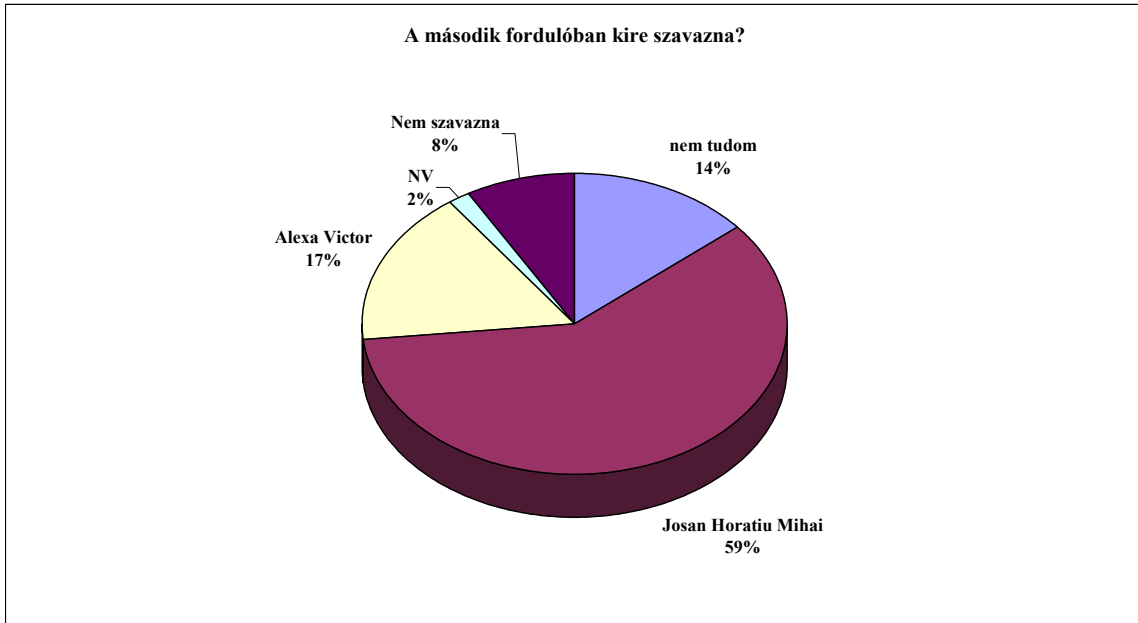

13. ábra

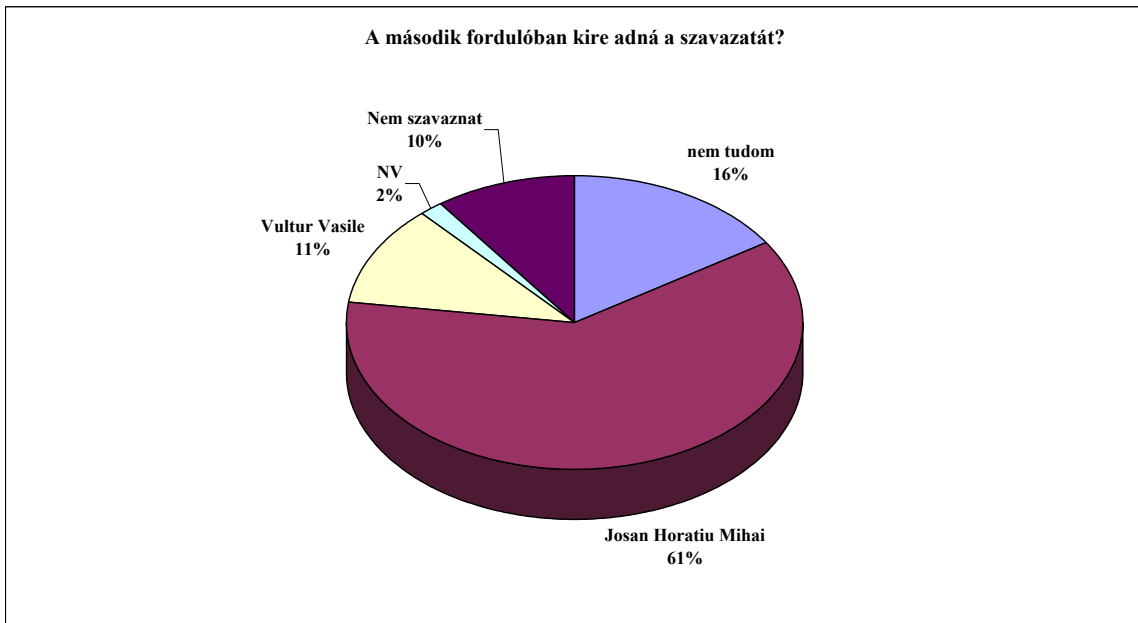

- Josan a másik két feltüntetett ellenjelölttel szemben a Rusuval szembeninél is jobb eredmény érne el.

14. ábra

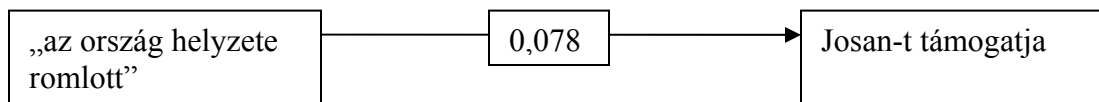

15. ábra

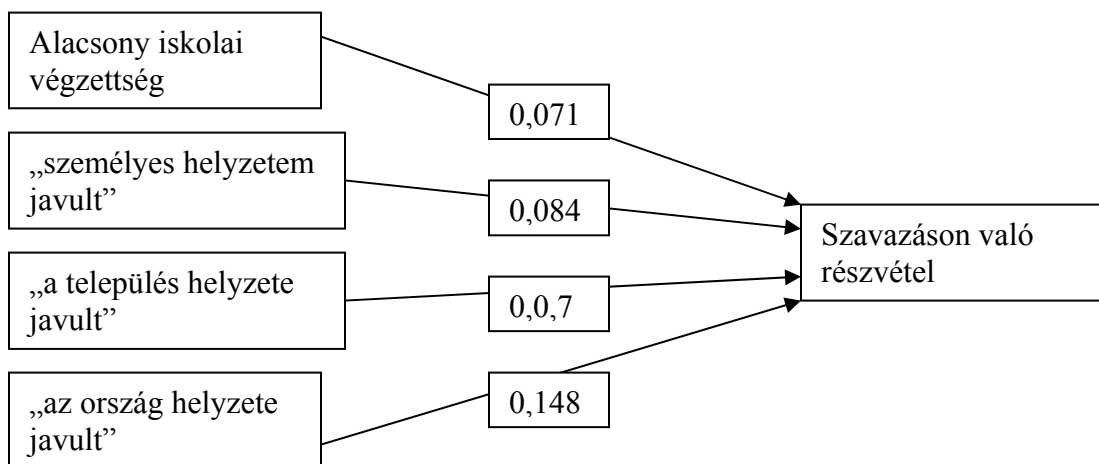
A polgármesterjelöltek szavazóbázisának társadalmi jellemzői

16. ábra. A Josan-t támogatók jellemzői.

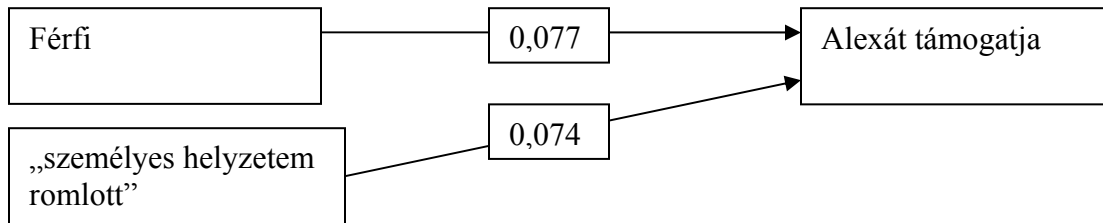
- Josan támogatói nem rendelkeznek jól meghatározható társadalmi profillal. Úgy is mondhatnánk, hogy (mint jelenlegi, és valószínűleg sikeresnek érzékelt polgármestert) a legkülönbözőbb rétegek támogatják. Közös jellemzőjük (legalábbis az elemzésbe bevont változók szerint), hogy úgy vélik: „az elmúlt négy évben az országban rosszul alakultak a dolgok”. Ez arra a nyilvánvaló összefüggésre utal, hogy a jelenlegi, hogy Josan támogatói között ott találjuk a jelenlegi „PSD-kurzus” ellenzőit.

17. ábra. A Rusut támogatók jellemzői.

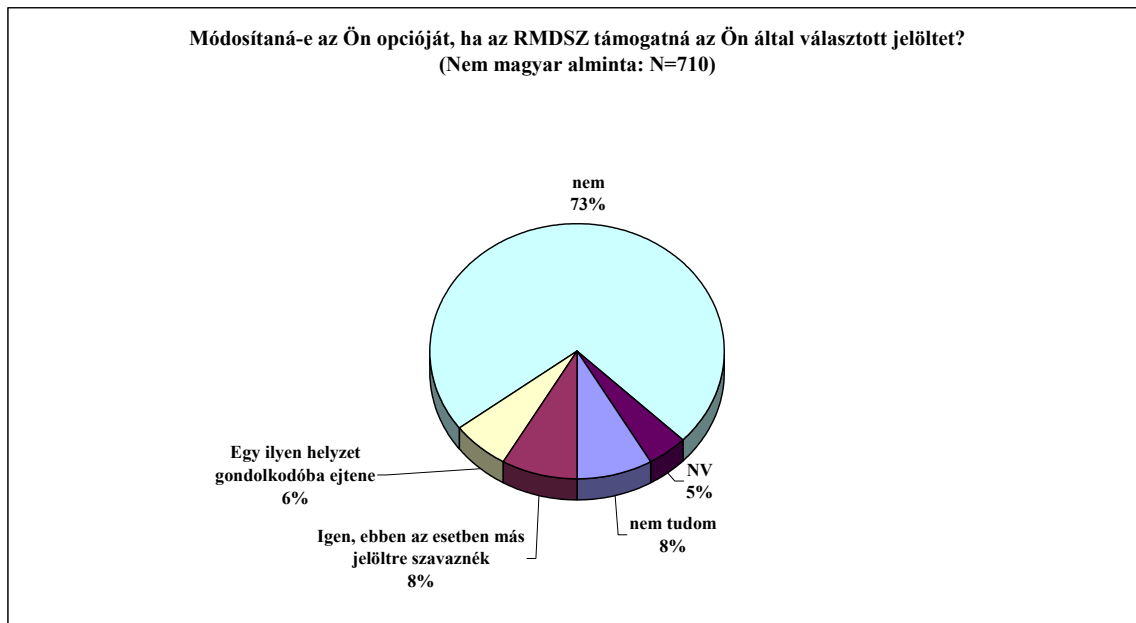
- Rusu támogatói között azokat találjuk, akiknek személyes percepciója szerint, az ország és a település és a személyes helyzetük is javult. Az alapváltozók közül az iskolázottságnak van érezhető hatása. Rusu támogatói az átlagnál iskolázatlanabbak

18. ábra. Az Alexa támogatók jellemzői

- Ha plasztikusan akarunk fogalmazni azt mondhatjuk, hogy a Nagyromániás jelölt támogatói „frusztrált férfiak”, akiknek társadalmi jellemzői igazából nem meghatározhatók. Nem bizonyult igaznak pl. az a hipotézis, hogy a Nagyromániás jelölt támogatói a környező falvakból kerülnek ki.

19. ábra

- A nem magyar szavazók 71 százaléka nem változtatná meg opcióját, ha az RMDSZ támogatná a kiválasztott jelöltet.

- Érdekes kérdés, hogy ez az egyes jelöltek vonatkozásában minként oszlik meg:

12. táblázat. Módosítaná-e az Ön opcióját, ha az RMDSZ támogatná az Ön jelöltjét?
(Polgármesteri opcióval rendelkező, nem magyar válaszadók. N=576)

	Igen, ebben az esetben más jelöltre szavaznék	Egy ilyen helyzet gondolkodóba ejtene	Nem módosulna	nem tudom
Rusut támogatja	8.2%	2.7%	80.1%	8.9%
Josant támogatja	9.8%	5.8%	76.6%	7.6%
Alexát támogatja	11.1%	12.5%	63.9%	12.5%
Mást támogat	9.0%	6.2%	76.9%	7.8%

- A Rusut és Josant támogatók tekintetében nincs szignifikáns különbség. Az Alexát támogatók között viszont a mintaátlagnál jeletoesen kisebb arányban vannak olyanok, akik számára az, hogy az RMDSZ támogatja jelöltüket nem okozna kognitív disszonanciát.

III.2. Parlamenti választások

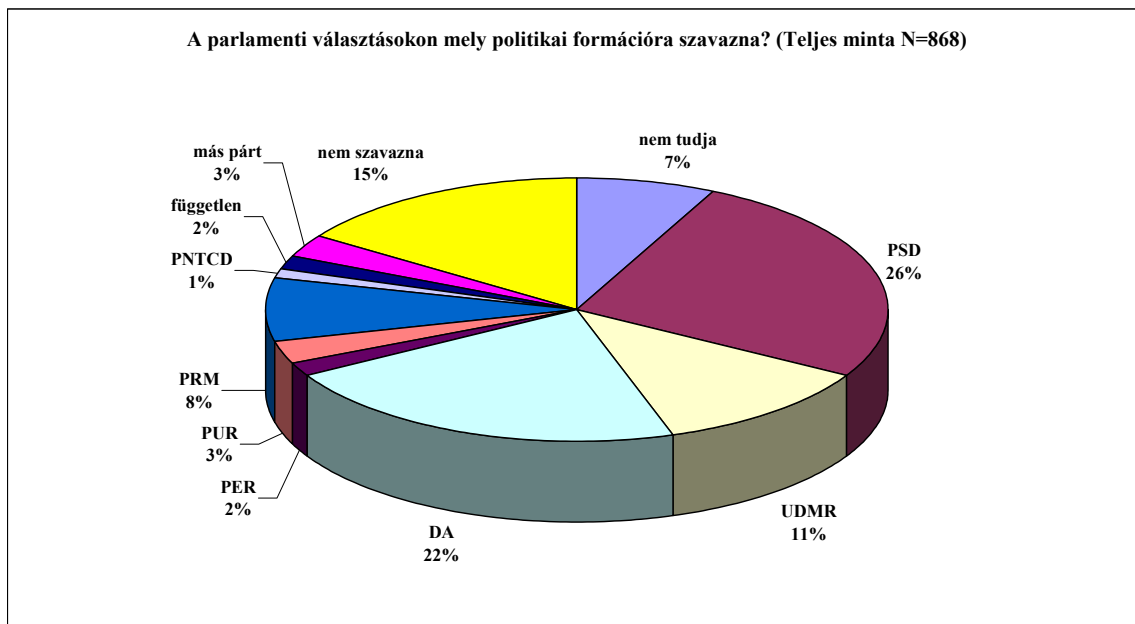
13. táblázat. Ha jövő vasárnap parlamenti választások lennének, Ön elmenne-e szavazni?

	Teljes minta (N=868)	Nem magyar alminta (N=710)	Mintába került magyarok (N=156)
Biztosan igen	72.3%	73.2%	68.6%
Valószínűleg igen	10.8%	10.6%	12.2%
Valószínűleg nem	5.2%	5.5%	4.5%
Biztosan nem	9.4%	8.6%	12.8%
nem tudom	1.6%	1.7%	1.3%
NV	0.7%	0.4%	0.6%

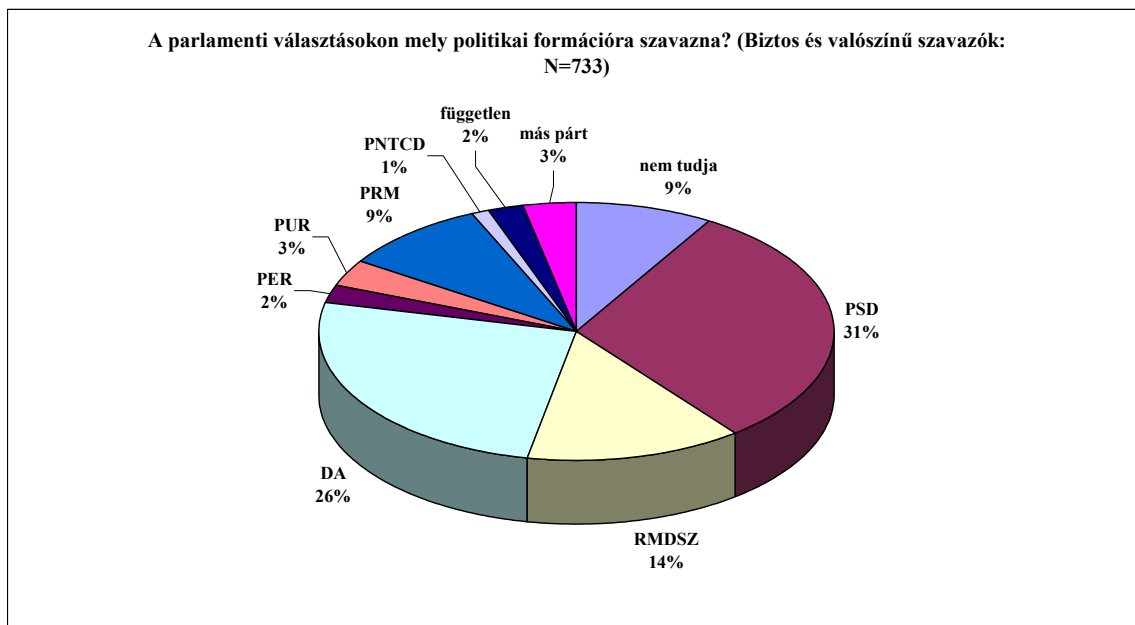
- A parlamenti választásokon való részvételi szándék az önkormányzati választokhoz hasonló mértékben magas.

- Ez esetben kis mértékű nemzetiség szerinti eltérést találtunk. A magyarok részvételi szándéka némiképp alacsonyabb a nem magyarokénál.

19. ábra

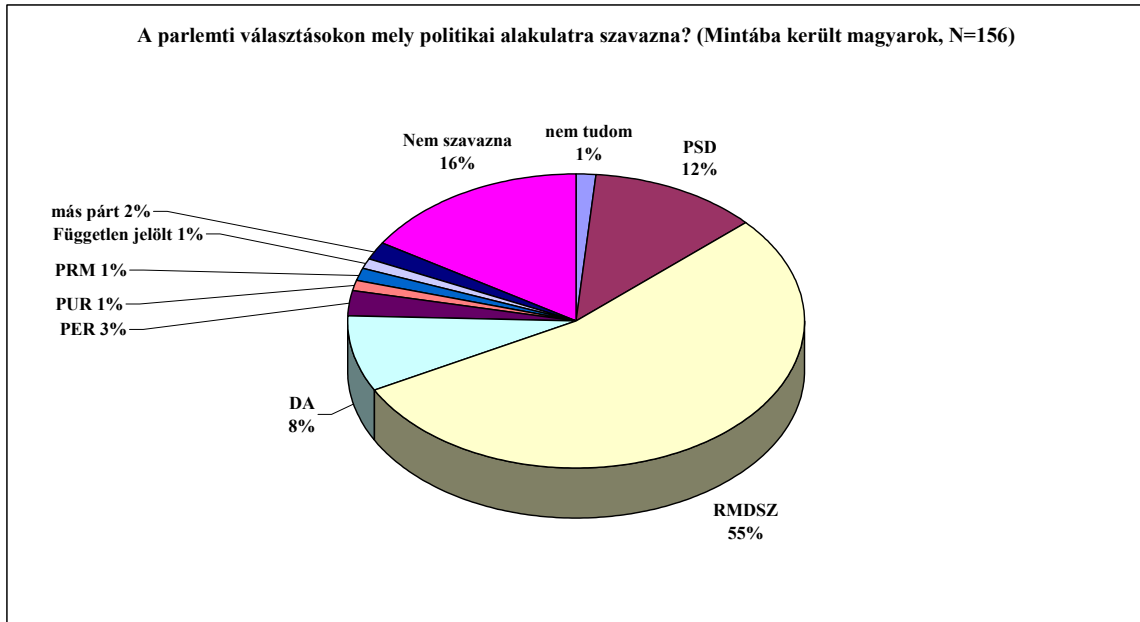

20. ábra

- A parlamenti választásokra vonatkozó pártopciók nem térnek el jelentős mértékben az önkormányzati választásokra vonatkozóktól. Itt is a PSD kapná a legtöbb szavazatot, azonban a PNL-PD koalíció (DA) csupán 5 százalékkal marad el tőle. A PRM itt is majdnem 10 százalékot mondhat magáénak.

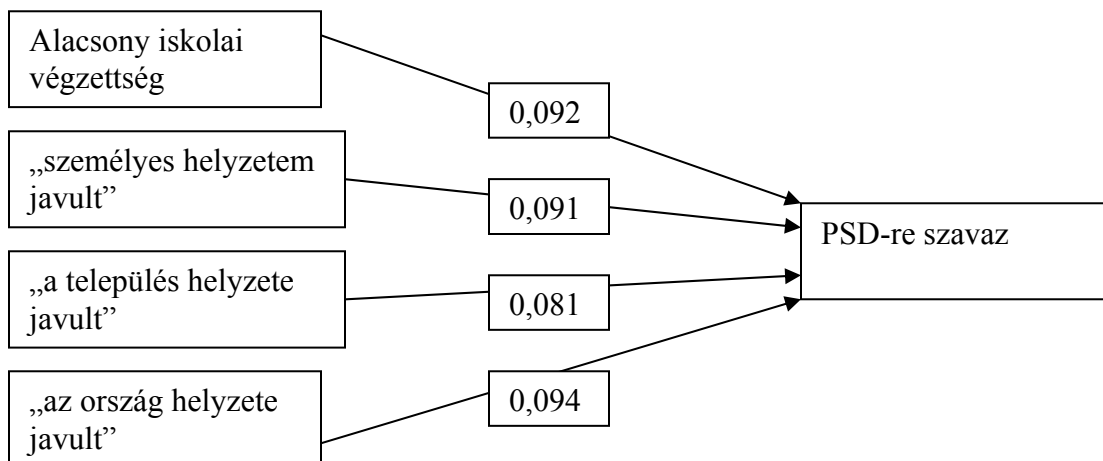
21. ábra

- a mintába került magyarok 55 százaléka nyilatkozott úgy, hogy a parlamenti választásokon az RMDSZ-re szavazna. Ez a biztos és bizonytalan választókra vetítve 62 százalékos eredmény.

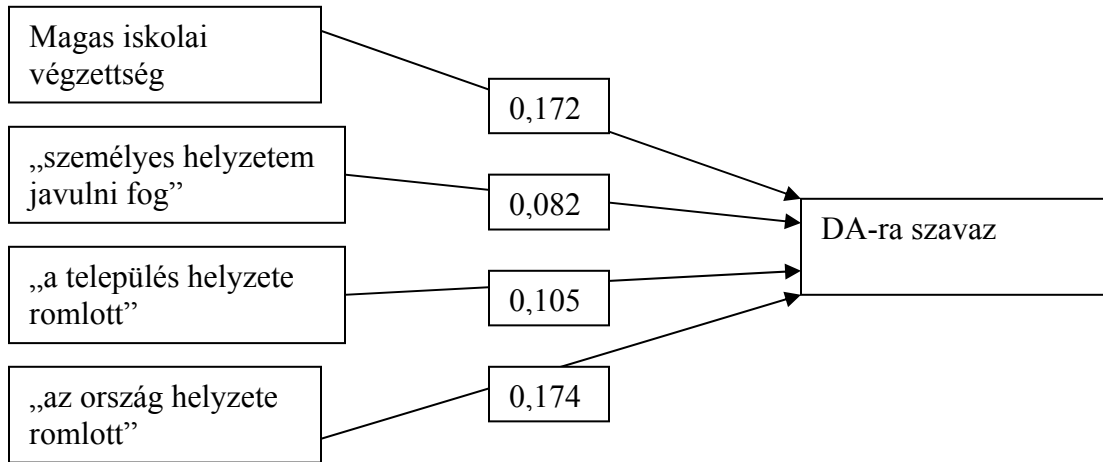
A PSD és a DA szavazóbázisának jellemzői

22. ábra. A PSD szavazóbázisának jellemzői

- A parlamenti választásokon a PSD-t támogatók „profilja” megegyezik a Rusut támogatók profiljával. Elégedettek a „PSD kurzussal” és iskolázatlanok.

22. ábra. A PSD szavazóbázisának jellemzői

A DA támogatói a PSD támogatók profiljának ellentettje. A DA támogatói az országban és a városban az utóbbi négy évben történetekkel elégedettek, az átlagnál iskolázottabbak és saját helyzetüket tekintve bizakodóak. A DA-ra a PSD kurzussal elégedetlen középosztály szavaz.